

avui *vestir*, diríem per una metonímia absoluta, partint del sentit de 'prestar elegància' ha passat al de 'mostrar distinció, altesa, posició elevada, sàvia, socialment i superior': així com Obrador concedia que «és temptador y *vest* molt, en opinió corrent, això d'exhumar una antiguitat ignorada» (*AlcM*, § 7), Guimerà retrata la babaua, badoca i humiliant simplicitat d'unes xerraires, amb bona pinzellada: «—És la dona del Secretari; *vesteix*, portar-la a casament, veritat? Com que és castellana...» (*La Baldirona*, esc. 8, p. 288).

Qui se'n calça no se'n vesteix, frase feta referent a la versatilitat o deslleialtat d'alguí: «vostè sembla un caragirat: qui se'n calça no se'n vesteix de vostè: 'Ara em besets, ara no em besets!' Doncs, i l'enfado ---»; o sense acusació: 'té geni mudable, és capritxós': «augmentar el personal --- m'hauria agradat protegir en Francisc, però --- és artista: *qui se'n calça no se'n vesteix*», NOLLER (*Vilaniu*, 273.12; *Febre d'Or* I, 43.12).

DERIV.: *Vestir* substantivat ho fou no sols amb caràcter de centre sintàctic d'una oració: «Cavayler deu ésser temprat --- en beure e en parlar qui's cové; ab mentir e en *vestir*, qui ha feyta amistat ab vanaglòria ---», Lull (*Orde de Cavayleria*, *DAG.*); o bé ja ben substantivat però amb caràcter abstracte: «que sien dels meus béns prendedor / en qualche part los aja: terra, *vestir* e honor», Cerverí (*Testament*, v. 17); i en fi com un verdader substantiu concret, antic sinònim de 'vestit, vestidura': «Aquell comte --- dix al ortolà que li donàs sa sanalla hon portava los fems e sos *vestirs*, e que presés son cavall e sos *vestiments*, los quals li donà», Lull (*Merav.*, *NCL.* I, 102); «plantes, colors, diners, *vestits*, e totes aquestes coses, són plasents a veer, per ço que hom haja plaser en Déus», id. (id. *Ag.* I, 313); ja n'he citat un altre ex. en pl. en el *L. de Contempl.*; i apareix també en plural, per cert aplicat al vestiment d'una sola persona, en les *VidesR.*: «Sent Crisant la reprès dels *vestir* que avia», «e-l cobrí ab los *vestirs*, axí con si dormís», 228v2, 198r1 (trad. «pompa vestium», «vestibus circumtextit», 700.21, 594.27).

En el *Testament* de Cerverí crida l'atenció no sols la seva freqüència (ja ho porta el tema), sempre com a plural, i de vegades amb aquest valor lògic: «dos *vestirs* los laix», vv. 29 i 48, «tres *vestirs*», v. 39. Però més notable és que també ho usi sempre en forma material de plural, encara que es tracti d'una vestidura deixada a una sola persona, o d'una peça simple de vestit: «Laix a 'N Ramon Fort / us *vestirs* de morat, / de que l'ay tengut tort», v. 38; «e al senyor d'Espéyl us *vestirs* on no-s cort», v. 43; «a sos neps, ús», v. 49; «laix --- us *vestirs* en iver», v. 64; «e-ls *vestirs*», v. 72; «us *vestirs* trop bos que-m tramès ses deman», v. 79; encara vv. 85, 86, 87 i més encara.

Descartem tota suposició que aquí es tracti d'una -s de nominatiu a l'occitana, car ja es pot veure que es tracta quasi sempre del compl. dir. singular; descartem també un ús per imitació errònia d'aquesta -s occitana, falta de gramàtica en què Cerverí no caigué mai (encara que el pobre senyor Riquer hi caigui ignara-

ment a cada pas); i descartem, fins i tot, que es tracti de lectures abusives dels copistes catalans dels mss., ço que verament és freqüent. La -s està garantida en bastants casos per les rimes: «uns *vestirs* paencers» rimant amb l'adverbi *esters*, amb *diners* etc., en el v. 127; «laix uns *vestirs* orlats» rimant amb diversos mots en -ats, entre ells l'adverbi *assats* (on un **assat* fóra inconcebible). O sigui que mai no apareix un *vestir* en cap de les dues tradicions mss. de l'obra: Mrs. Fitzpatrick ha tingut la bondat de confrontar-ho pertot amb els dos manuscrits.

Vestirs subst. pl. és també com hem de llegir en els *CostTort.*, com nota CDUARTE (V. la seva ed.): que «per nulla res a *vestirs* ne a ligars de femnes ne d'òmens, no-ls deu tocar ne pendre» (frase omesa en l'ed. Oliver, i que en el ms. de 1272 apareix amb error de còpia: «--- nulla res *avestars* ne *aligars* de ---»), 'res no els deu pendre del que necessiten per vestir i cobrir-se'.

N'hi ha per creure, doncs, que era el que els llatins deien un «plurale tantum». I realment hi va haver això, almenys en l'ús majoritari. Ni el *DAG.* (§ 1), ni *AlcM* (§ 5) no en porten cap excepció: *AlcM* ho barreja i confon amb la construcció d'infinitiu: «la gent seguia esmenant-se en el *vestir*» (JnRosselló, *Manyoc*, 112); i en els casos de 1265 i 1595 es tracta del sentit abstracte «per lo *vestir* dels hòmens», «per lo *vestir* de P. F.»; i en els dos restants (Lull i ross. de 1308) ja tenim de nou l'aparença del «plurale tantum» («ornat de nobles *vestirs*»).

Puc citar-ne una sola excepció: «l'almugàver mantinent partí-sse de sobre-l cavaler, e-l príncep --- donà-li un seu *vestir*, e dix-li que se n'anàs salvu e segur», *Desclot* (§ 103, *NCL.* III, 150.28). No cal tractant-se de l'ed. de tot un Coll i Alentorn, demanar que es comprovi en els mss., car al capdavant és natural que obrés l'analogia del sinònim i parònim *vestit*. Un altre en la Tarifa de Bna. a. 1271: «lo *vestir* dels cunils a -c-d guarnatxes de cunils, pena de conils» (*EntreDL* I, 155.44, 43); si bé ja es veu que es tracta d'un cas sui generis.

Vestit adj. i subst. m. «Lo Sr. rei En Pere --- mentre que era infant --- an-a un hivern en França, per veer lo rei --- e pensàs que si --- en hiver hi anava que no --- faria fretura a la frontera --- con los sarrains, d'hivern, no poden hostejar: tan són mal arreats e *vestits* e temen fred més que gents del món», Muntaner (§ 37, *Casac.* I, 95.17); «Jesucrist --- no era hom solament, ans era Déu, *vestit* de *vestedura* humana, ab ànima racional», BMetge (*Somni* IV, *NCL.*, 134.23).

Vestits a l'ample, Arx. Ll. Salvador (p. 60, cf. *garseta GARSÀ*); *vestits* o *vestir*, a la justa mall. (princ. S. XIX, que deu formar contrast amb aquell), veg. *DAG.*, s. v. *justa*. *Es vestit des néixer* 'la placenta' men., Arx. L. Salvador, II, 302. Sobre el *vestir* a Catalunya, c. 1400, i sobre altres costums, erudita nota i notable, de Rafael Altamira, en *Rev. de Aragón*, 1902, 753-760. Per als fets internacionals i mots que els expressen, G. S. Lane, «Words for Clothing in the principal Indo-European languages», Baltimore, 1931.